

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/2289

Karar No : 2013/213

REKABET KURUMU

Tarih : 17.07.2013
Sayı : 4345

Davacı : Barbaros Akaryakıt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. İbrahim GÜL

Mithatpaşa Cad. No:13/12 Kızılay / ANKARA

Davalı : Rekabet Kurumu

Üniversiteler Mah. 1597. Cad. No:9 Bilkent / ANKARA

Vekili : Av. Nagehan ÖZSEYHAN - Aynı adreste.

Davanın Özeti : Davacı şirkete ait taşınmaz üzerinde bayilik karşılığı 15 yıl süre için tesis edilen intifa hakkının süresinin 5 yıla sınırlandırılması veya kaldırılması talebinin dağıtıcı şirket tarafından reddedildiği ve intifa sözleşmesinin bayinin fiyatlandırması üzerinde baskı aracı olarak kullanıldığı iddiasıyla yapılan şikâyet başvurusunun reddine ilişkin Rekabet Kurulu'nun 05.03.2009 tarih ve 09-09/187-57 sayılı kararının; Rekabet Kurulu'nun da şikâyet edilen firmanın rekabet ihlali içerisinde bulunduğunu kabul etmesine rağmen hakkında önaraştırma ya da soruşturma başlatılmadığı, dağıtıcı şirket ile arasındaki anlaşma 07.06.2005 tarihinde yapıldığından ve bu tarih 18.09.2003 tarihinden sonra olduğundan geçiş döneminden veya uyumlaştırma yapmaktan bahsetme imkanının bulunmadığı, bu nedenle bayilik sözleşmesinin ve intifanın, geçiş döneminden bahsedilerek 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri gereğince geçerli olduğunun kabulüne imkan bulunmadığı, dağıtıcı şirket hakkında soruşturma açılması gerektiği ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Davacı şirketin 07.06.2005 tarihinde bayilik sözleşmesi yaptığından, geçiş dönemi bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen sürece tabi olmadığına muhakkak olduğu, ancak 2002/2 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz'a göre rekabet etmeme yasağının izin verilen limitlerin üzerinde tespit edilmesi halinde, Kurul'un rekabet etmeme yükümlülüğünün süresini Tebliğ'de öngörülen azami hadde indirmiş olarak değerlendirilebileceği, bu takdirde henüz Tebliğ'de öngörülen limit doldurulmamış ise alıcının bu kalan süre kadar, rekabet etmeme yükümlülüğü altında kalacağı; 2003/3 sayılı Tebliğ ile getirilen değişiklikte, geçiş sürecinin sadece yatırımın %35'inin dağıtıcı tarafından karşılanması şartına bağlı olduğuna ilişkin bir hüküm bulunmadığı, bu değişiklik ile Tebliğ kapsamındaki bütün anlaşmalar bakımından bir geçiş dönemi öngörüldüğü, 18.09.2003 tarihi itibarıyla mevcut olan anlaşmalar bakımından, 2 yıllık geçiş sürecinin sonu olan 18.09.2005'e kadar uyumlaştırmanın yapılabileceğinin açık olduğu, ancak Kılavuzda öngörülen hükümler gereği taraflar geçiş sürecinde bir uyumlaştırma yapmamış olsalar dahi Kurul'un azami hadde indirmiş olarak değerlendirme yapabileceği, bu durumda azami had olan 5 yılın sonu olan 18.09.2010 tarihine kadar rekabet etmeme yükümlülükleri bakımından dikey anlaşmalara müdahale edilemeyeceği ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/2289

Karar No : 2013/213

Danıştay Tetkik Hâkimi Emre ERMAN'ın Düşüncesi : Davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Berrin KARINCA'nın Düşüncesi : Davacı şirket ile bayisi olduğu dağıtıcı ALPET arasında mevcut bayilik sözleşmesinden ayrı olarak davacıya ait taşınmaz üzerine 03.06.2005 tarihinden itibaren 15 yıl süre ile kurulan intifa hakkının 5 yıl ile sınırlandırılması veya kaldırılması yolundaki şikâyet hakkında yapılan ilk inceleme üzerine ön araştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı yolundaki 05.03.2009 tarih ve 09-09/187-57 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istenilmektedir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesindeki düzenleme ile bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesinin belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulunca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğler ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

"Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" ise alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmıştır.

Bu mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet" belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/2289

Karar No : 2013/213

getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği görülmüştür.

14.07.2002 tarih ve 24815 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğine 2003/3 sayılı tebliğ ile eklenen Geçici Maddede, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde 1. madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekeceği, bu süre için anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde öngörülen yasaklamanın uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğin yürürlüğe girdiği 18.09.2003 tarihi itibarıyla bu tarihten önce dağıtıcılar ve bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak bu sözleşmelerin süresinin Tebliğe uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdelleyen kararlarında da 18.09.2003 tarihinden önce kurulan bayilik dağıtıcılık ilişkisinin en son 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca işlem tesis edileceği açıktır.

Bu kararlarda, bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkide rekabet yasağının süresi sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşıdığından tebliğin 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı karara bağlanmıştır. Akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturduğundan, özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tespitin sözleşmenin süresine bağlı olması işletme ve intifa sözleşmesi arasındaki bağlantının ortaya konulması gerekmektedir.

Uyuşmazlık konusu olayda da, dağıtıcı Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş. ile bayisi Barbaros Akaryakıt Sanayi Ticaret Limited Şirketi arasında 03.06.2005 tarihinde düzenlenen resmî senet uyarınca mülkiyeti davacı Barbaros Akaryakıt'a ait gayrimenkul üzerinde Alpet lehine 15 yıl süre ile intifa hakkı tesis edildiği ve tapu siciline işlendiği, 07.06.2005 tarihinde oluşan rekabet yasağına dayalı bu iktisadî ilişkinin 18.09.2010 tarihine kadar grup muafiyetinden yararlanacağı, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti tebliğinden yararlanabilmek için alıcılar üzerine getirilen rekabet yasağının süresinin beş yılı aşmaması gerektiği, bu tarihten itibaren intifa hakkı çerçevesinde bayilerin yeniden sözleşme yapmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükmü gereğince işlem tesis edilebileceği görülmüştür. Bu nedenle, davacı şirketin bayisi olduğu dağıtıcı hakkında ön araştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve 18.09.2010 tarihinden sonra taraflar arasında mevcut dikey ilişkinin her iki tarafın da rızası olmaksızın uzatılmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca işlem tesis edileceği yolundaki dava konusu Rekabet Kurulu kararının hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/2289

Karar No : 2013/213

Açıklanan nedenlerle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, duruşma için taraflara önceden bildirilmiş bulunan 09.10.2012 tarihinde, davacı şirket vekili Av. İbrahim Gül'ün, davalı idare vekillerinden Av. Nagehan Özseyhan'ın geldikleri, Danıştay Savcısı'nın hazır olduğu görülmekle, açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun söz verilerek taraflar dinlendikten ve Danıştay Savcısı'nın düşüncesi alındıktan sonra taraflara son kez söz verilip, duruşma tamamlandı. 10.10.2012 tarihinde verilen ara kararı uyarınca tarafların Savcı düşüncesine karşı yazılı görüşlerini bildirmeleri amacıyla belirlenen yasal süre beklendikten sonra, dava dosyası incelenip, gereği görüldü:

Dava, davacı şirketin şikâyet başvurusunun reddine ilişkin Rekabet Kurulu'nun 05.03.2009 tarih ve 09-09/187-57 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde, "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

- a) Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,
- b) Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,
- c) Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,
- d) Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,
- e) Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,
- f) Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi..." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümlerle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/2289

Karar No : 2013/213



4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulu'nca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile, üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuş; "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü", alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmış; Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin büyük önem taşıdığı ve süresi belirsiz olan veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün belli istisnalar dışında mümkün olmadığı belirtilerek, bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış, yine aynı madde içinde rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde de, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli hale geleceği, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, bayiyeye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, başka bir anlatımla beş yılı aşabileceği kurala bağlanmış; Tebliğ'in açıklanmasına dair Kılavuz'un 32-40. maddelerinde ise rekabet etmeme yükümlülüğünün nasıl uygulanacağı örnekleriyle birlikte açıklanmıştır.

Belirtilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, başka bir anlatımla sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği anlaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/2289
Karar No : 2013/213

Öte yandan, 18.09.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2003/3 sayılı Tebliğ'le, Tebliğ'e "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1 inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." yönünde geçici madde eklenmiştir.

Akaryakıt dağıtım sektöründeki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluğunun belirlenmesine yönelik Rekabet Kurulu'nun 15.11.2006 tarih ve 06-84/1059-306 sayılı kararıyla, rekabet yasağı yönünden yukarıda getirilen ve geçici madde ile belirlenen geçiş dönemi incelenerek; beş yıl olarak belirlenen rekabet yasağının, 2003/3 sayılı Tebliğ ile teşebbüslerin mevcut anlaşmalarını iki yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hale getirilmesinin kurula bağlandığı, mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu'nun 26.01.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı kararında açıklık getirildiği, buna göre; 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve rekabet etme yasağı süresi beş yılı aşan sözleşmelerden 18.09.2005 tarihi itibarıyla uygulama süresinin beş yıldan az olanlarda herhangi bir değişiklik yapmaya gerek olmayıp, bunların süresinin sonuna kadar geçerli olduğu, 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan sözleşmelerin 18.09.2010 tarihine kadar geçerli olup sözleşme tadillerinin buna göre yapılması gerektiği, 18.09.2005 tarihi itibarıyla rekabet yasağının süresi beş yılı geçenlerin, imzadan itibaren "en yüksek yasal hadde indirilmekte" ve beş yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığı sonuçlarına varılmıştır.

Görüldüğü üzere, 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği 18.09.2003 tarihi itibarıyla, bu tarihten önce dağıtıcılar ile bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak, bu sözleşmelerin süresinin Tebliğ'e uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdeleyen kararlarında da, 18.09.2003 tarihinden önce kurulan bayilik-dağıtıcı ilişkisinin, en son 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği anlaşılmaktadır.

Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararı ile Rekabet Kurulu'nun 02.10.2003 tarih ve 03-64/770-356 sayılı kararında da belirtildiği üzere; akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tespitın sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir.

**DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE****Esas No : 2009/2289****Karar No : 2013/213**

Uygulamada; akaryakıt sektöründe sağlayıcı/dağıtıcı ile bayi arasında akaryakıt satış ve servis istasyonlarına ilişkin işletme sözleşmesi yapıldığı, dağıtıcının öncelikle mülkiyeti bayilere ait olan yerleri uzun süreler için (15-20 yıl) kiraladığı ve tapuya şerh verdirerek bu hakkını güçlendirdiği, daha sonra kiralamış olduğu yerlerin maliklerine bu yerlerde satış/servis istasyonu işletme hakkını tanıdığı, dolayısıyla, dağıtıcı ile bayiler arasındaki hukukî ilişkinin temelini, işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki ayrı sözleşmenin oluşturduğu, başka bir anlatımla, dağıtıcının öncelikle araziye sahibi olan bayiden uzun süreliğine kiraladığı, daha sonra aynı bayiye istasyonun işletmesini verdiği, işletme sözleşmesinin ve kira sözleşmesinin bazı maddelerinin bu iki sözleşme arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu, böylece, şerh edilmiş kira sözleşmeleri ile bayinin işletme sözleşmelerini feshetmesinin önlenildiği ve dağıtıcı tarafından yapılmış olan yatırımların bir tür teminat altına alındığı, bayi işletme sözleşmesini feshetse bile, dağıtıcının şerh edilmiş kira sözleşmeleri sayesinde kira sözleşmesi süresince kiracının sahip olduğu hakları elinde bulundurabildiği ve başkasına verebildiği anlaşılmaktadır.

Belirtilen nedenlerden hareketle, sektördeki bir bayinin dağıtıcısını şikâyeti sonucunda alınan Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılan dava sonucu Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararında; işletme sözleşmesinin birer yıl süreli yapıldığı ve bu sözleşmenin dağıtıcı tarafından tek taraflı olarak feshedildiği anlaşılmakla birlikte, kira sözleşmesinin işletme sözleşmesine olan etkisi nedeniyle işletme sözleşmesi de kira sözleşmesiyle birlikte 2017 yılı itibarıyla sona erecek olduğundan, taraflar arasında imzalanan işletme sözleşmesinin süresinin belirsiz hale geldiği yolunda ciddi bulguya ulaşıldığı, bu durumda, Tebliğ hükümleri uyarınca, belirsiz bir süre için veya beş yıldan daha uzun bir süre için anlaşma yapılarak bayiye rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilmesi, anlaşmayı Tebliğ dışına çıkarılabileceğinden, şikâyete konu olan işletme sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine uygunluk denetiminin yapılması gerektiği gerekçesiyle Rekabet Kurulu kararının iptaline karar verilmiş, bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Rekabet Kurumu'na dağıtıcı ile bayi arasındaki intifa hakkı ve bayilik sözleşmelerinin süreleriyle ilgili olarak dağıtıcılar tarafından yapılan şikâyetle ilgili olarak Rekabet Kurulu tarafından 05.03.2009 tarih ve 09-09/186-56 sayılı ve davacı şirketin şikâyeti üzerine 05.03.2009 tarihli, 09-09/187-57 sayılı dava konusu Kurul kararının alındığı, sektörde benzer nitelikte olup, *Rekabet Kurulu'nun önüne gelebilecek diğer uyuşmazlıklar için de geçerli olacak yaklaşımın çerçevesini çizen bu kararların içerdiği unsurlara özgü bulunan sonuç bölümünün*, Rekabet Kurumu'nun internet sitesinde 12.03.2009 tarihinde yayımlanarak akaryakıt sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslere duyurulduğu, Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararı ile akademisyenlerden alınan görüşler doğrultusunda verilen bu kararlara ilişkin duyuruda;

"1. 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde koşulları belirtilen muafiyetten yararlanabilmek bakımından, alıcılar üzerine getirilen rekabet yasağının süresinin beş yılı aşmaması gerektiğine,

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/2289

Karar No : 2013/213

2. Taraflar arasındaki bayilik sözleşmesi ile bağlantılı kredi sözleşmeleri, ekipman sözleşmeleri, uzun süreli kira sözleşmeleri ya da uzun süreli intifa hakkı tanınması gibi şahsi ya da aynı hakların da rekabet yasağının süresini fiilen uzatacak şekilde kullanılamayacağına,

3. Bu tür sözleşmelerin varlığı halinde, beş yılı aşan süreler bakımından, 2002/2 sayılı Tebliğ'de tanınan muafiyet koşullarının ortadan kalkacağına,

4. Dikey anlaşmalarda yer alan rekabet yasağına ilişkin hükümlerin, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesiyle uyumlu hale getirilmesine ilişkin geçiş sürecinin 18.09.2003 tarihinde başlayıp, 18.09.2005 tarihinde sona erdiğine, bu çerçevede;

5. 18.9.2005 tarihinden önce yapılmış olan ve süresi beş yılı aşan sözleşmelerin, Rekabet Kurulu tarafından uygulanan "azami hadde indirme" ilkesi gereğince 18.09.2010 tarihine kadar Tebliğ'de yer alan muafiyetten yararlanabileceğine ve bu tarihten sonra muafiyet koşullarının ortadan kalkacağına,

6. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan sözleşmelerin, süreleri ne olursa olsun, yapıldıkları tarihten itibaren ilk beş yıllık süre boyunca muafiyetten yararlanabileceğine, beş yılı aşan süreler bakımından Tebliğ'de belirtilen muafiyet koşullarının ortadan kalkacağına,

7. Dağıtıcı ile bayi arasında imzalanan bayilik sözleşmesinin ve buna bağlı olarak intifa sözleşmesinin 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ uyarınca muafiyetten yararlanabileceğine, bu nedenle bu aşamada ön araştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

8. Bu tarihten itibaren intifa hakkı çerçevesinde bayilerin yeniden sözleşme yapmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem başlatılacağına ilişkin taraflara bildirilmesine" karar verildiği, bu kararın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Görüldüğü üzere; alıcıya getirilen rekabet yasağının süresi, bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkide, sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların süresinin, belirsiz süreli veya beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış bulunmaktadır. Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere, akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tespitinin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir. Yargı kararında gerekçe haline gelen bu durumu dikkate alan Rekabet Kurulu tarafından, bayilik sözleşmeleriyle bu sözleşmeye süre yönünden etkisi bulunabilen intifa hakkı, kira sözleşmesi ve kredi sözleşmesi gibi sözleşmelerin birlikte değerlendirilerek, bayi ile dağıtıcı arasında kurulacak ilişkinin sektöre rekabete kapama etkisinin ortadan kaldırılması ve her beş yılda bir bayinin başka bir dağıtıcıyla çalışabilmesi amacıyla, bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak alındığı anlaşılan Kurul kararlarının sektörde faaliyette bulunan teşebbüslere duyurulmasına ve bu arada davacı

T.C.

**DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE**

Esas No : 2009/2289

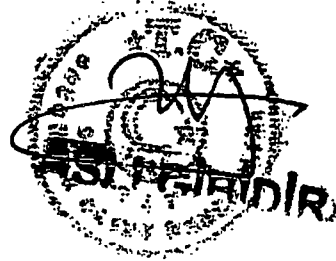
Karar No : 2013/213

Şirketin şikâyet başvurusunun reddine yönelik işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Öte yandan, uyuşmazlık konusu olayda da, dağıtıcı Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş. ile bayisi Barbaros Akaryakıt Sanayi Ticaret Limited Şirketi arasında 03.06.2005 tarihinde düzenlenen resmî senet uyarınca mülkiyeti davacı Barbaros Akaryakıt'a ait gayrimenkul üzerinde Alpet lehine 15 yıl süre ile intifa hakkı tesis edildiği ve tapu siciline işlendiği, 07.06.2005 tarihinde oluşan rekabet yasağına dayalı bu iktisadî ilişkinin 18.09.2010 tarihine kadar grup muafiyetinden yararlanacağı, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinden yararlanabilmek için alıcılar üzerine getirilen rekabet yasağının süresinin beş yılı aşmaması gerektiği, bu tarihten itibaren intifa hakkı çerçevesinde bayilerin yeniden sözleşme yapmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükmü gereğince işlem tesis edilebileceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle; davanın reddine, ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam 109,20.-TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 2.640,00-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 01.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

| | | | | |
|--------|--------|---------|----------|-------|
| Başkan | Üye | Üye | Üye | Üye |
| Nevzat | Taci | H. Neşe | E. Yücel | Zeki |
| ÖZGÜR | BAYHAN | SARI | SEYHAN | YİĞİT |



Yargılama Giderleri :

Başvuru Harcı : 23,90.-TL

Karar Harcı : 32,30.-TL

Posta Gideri : 53,00.-TL

Toplam :109,20.-TL